

B 2437

1856 a. kinnitatud

Gestimaa talurahwa

Seaduse - raamatu

lisade

ja

muude Gestimaa talurahwasse puutulawa

seaduste - kogu.

Kokku pandud

seestpidiste tallituste ministri poolt 23. Jaastu-k. p. 1876 a.
Gestimaa kuberneerile antud käsu peale.

Tallinnas, 1882.

Trükitud Gestimaa kubermangu trükitojas.

P. P.
Bate
1871

B. 2437.

1856 a. kinnitatud

Gestimaa talurahwa

Seaduse - raamatu

lisade

ja

muude Gestimaa talurahwasse puututawa

seaduste-kogu.

seestpidiste tallituste ministri poolt 23. Jaastu-k. p. 1876 a.
Gestimaa kuberneerile antud käsu peale.

Tallinnas, 1882.

Trükitud Gestimaa kubermangu trükikojas.

1882 a. kinnitatud

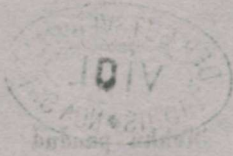
Õigusteenistus

Õigusteenistus - kinnitamine

1882

Õigusteenistus - kinnitamine

Õigusteenistus - kinnitamine. — Tallinnas, 17. Septembri-l. p. 1882 a.

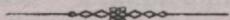
Õigusteenistus - kinnitamine

ENSV TA Fr. O. Kivo'zvald nim.
Kõrgekohtu muuseumi
Arhiiviraamatu kogu

84058

Tallinnas, 1882
Õigusteenistus - kinnitamine

Seia raamatusse on kokku pandud: 1) Kõigekõrgemalt 5. Heina-k. p. 1856 a. finnitatud Eestimaa talurahwa seaduse numbrid, mis 1877. aastani muudetud, seletud ehk ärafastatud, ehk kellele lisad juure pandud (I. jagu); ja 2) Kõigekõrgemalt finnitatud iseäranised lisa-seadused, mis 1877. aastani Eestimaa talurahwa kohta wäljaantud, ja nende selle ajaga sündinud muutused (II. jagu).

1856 a. kinnitatud

Eestimaa talurahwa seaduse-raamatu lisade

ja

muude talurahwa kohta antud seaduste-kogu.

Kokku pandud seestpidiste tallituste-ministri poolt 23. Jaastu-l. p. 1876 a.

Eestimaa kuberneerile antud käsu peale.

I. jagu.

5. Seina-l. p. 1856 a. kinnitatud Eestimaa talurahwa seaduse-raamatu numbride lisad, muutused ja seletused.

Seaduse-raamatu numbrid.

3. Muudetud. — Kroonumõisade talupojad seisawad 1869 aastast saadik kogukonna ja walitsuse õiguse poolest igapidi talurahwa seaduse all. Maapidamise kohta aga on nendel Rõigefõrgemalt 10. Jaastu-l. p. 1869 a. kinnitatud isearanised seadmisel.

(1869 a. 10. Jaastu-l. p. [Üleüldine seaduse kogu No. 46833] riigi seaduse-raamat 8. jagu, kroonumõisade seadus, number 1, tähendus 4, 1871 a. järje lisa).

4. Muudetud. — Orjuse-teud, mis rendi kontraktides kinnitadi, on Eestimaa talurahwa kohta 1868 a. Jürripäewast saadik arakautud.

(Rõigefõrgem käsk 4. Jaani-l. p. 1865 a., mis kindral-kuberneerile teada antud 9. Jaani-l. p. 1865 a., waata Eestimaa kubermangu seitung 1868 a., No. 25).

5. Muudetud. — Mõisa-omaniku pärija õigus, mõisa omale osta, enne kui ta mujale müüdüd saab (Erblosung), mis Lääne-kubermangude seaduse-raamatu 3. jau 1654 ja 1656 numbrides tähendud on, ei puutu mitte müüdawa talu-

nuumamaa kohtadesse. See seadus maksab ka kõige nende kruntide kohta, mis juba kohalise walla liikmede omaks saanud.

(Senati-kohtu seadmiste kogu 11. Talme-f. p. 1874 a., No. 1235).

8. **Ära kautud.** — Sest et Cestimaa kubermangu talu-
nuumamaa kohta kõik teu-orjused 1868 a. Jüripäewast saadik
kautud on, ei maksa enam seaduse-raamatu № 8 ega need
seal tähendud numbrid 114 kuni 166.

(Waata, mis ülewal No. 4 juures tähendud).

15. Selle asemel maksab järgmine seadus: Talumaa ära-
jautamise ja rajapanemise juures tuleb tähele panna, et see
maa, kui iial lorda läheb, suurema tüki kaupa, mis üheskõus
on, ärarajatud saaks, nõnda kuidas 1859 a. 23. Märri-f. p.
kinnitud lisa seadmised §§ 33—39 õpetawad. (Selle kogu
II. jaus).

(Üleüldine seaduse-kogu 1862 a. No. 34081 a; talurahwa seaduse-
raamatu lisa 23. Märri-f. p. 1859 a. §§ 33—39).

17. Selle asemel maksab järgmine seadus: Sedamööda kui
teu-orjus kaub (§ 21 ja 22), wõib muist, aga mitte enam
kui kuues osa, talumaast mõisa-maade külge wõetud saada.
(Waata, mis ülewal number 15 kohta tähendud).

(Üleüldine seaduse-kogu 1862 a. No. 34081 a; talurahwa seaduse-
raamatu lisa 23. Märri-f. p. 1859 a., muudetud § 17).

20. Selle asemel maksawad Kõigekõrgemalt 1859 aastal
23. Märri-kuu päewal kinnitud lisa-seadmised §§ 29—32
(selle kogu II. jaus).

(Üleüldine seaduse-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-
f. p. 1859 a. muudetud § 20).

22. **Ära kautud.** — Talumaa rentnikude teu-orjus on Cesti-
maa kubermangus 1868 a. Jüripäewast saadik ära kautud.

(Waata, mis ülewal number 4 juures tähendud).

23. } **Ära kautud.**

24. } (Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-f. p.
1859 a., muudetud § 20).

27. **Ära kautud.**
(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-f.
p. 1859, § 25).

29. Selle asemel maksab järgmine seadus: Kui mõisa-omanik ei taha karjamaad, mis tema talupoegadega üheskõrs pruukinud, mitte wäljalahutada, waid seda ka edaspidi kous pruukida, siis peab talumaa rajamise juures see kous pruugitaw karjamaa iseäranis rajasse pandud saama selle tähendusega, et see maa mõisaomanikul ja talupoegadel kous pruukida on.

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 22. Märri-k. p. 1858 a., § 29).

30. Ürakautud.

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a., 4 jagu).

32. Selle asemel maksab 1859 a. lisa-seaduse § 25 (selle kogu, II. jagu).

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1858 a., § 25).

37. Selle asemel maksab järgmine seadus: Kui talumaa on wäljalahutud ja rajasse pandud, siis on iga mõisaomanikul õigus, mõisamaid talumaade wasta wahetada. (Lisa-sead. 1859 a. § 33 selle kogu II. jaus).

Tähendus. Enne rendikontrakti lõppu ei wõi niisugune wahetus mitte ettewõetud saada, ilma et rentnik sellega nõuus oleks.

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 37 ja selle lisa).

38. Selle asemel, et siin numbris selle peale tähendud, mis § 135—139 seisab, tuleb nüüd tähele panna lisa-seadus 1859 a. § 34 (selle kogu II. jagu).

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 38).

39. Selle asemel maksab lisa-seadus 1859 a. § 33 (selle kogu II. jagu).

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 39).

49. Ürakautud. (Waata lisa-sead. 1859 a. § 33, selle fogu II. jagu).

(Üleüld. sead.-fogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 49).

50. Selle asemel maksab järgmine seadus: Nende karja- ja heinamaade kohta, mis talupoegadele arajautud, ja kus mets peal kasvab, on seatud, et see mets, mis talupoegade heina- ja karjamaade peal kasvab, mõisaomaniku pruukida ja walitseda jääb. (Waata §§ 14 ja 25 lisa-sead. 1859 a., selle fogu II. jagu).

Tähendus. Kui selle läbi, mis mõisaomanik metsa päraft seab, talukoha sissetulemine wäheneb, siis saab rentnik kahju tasutud § 90 järel.

(Üleüld. sead.-fogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 50).

52. Selle asemel maksab järgmine seadus: Niisugune talu- perekoht võib kolm aastat mõisaomaniku walitsuse alla jääda. (Waata lisa-seadused 1859 aastal, § 18, selle fogu II. jagu).

(Üleüld. sead.-fogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 52).

54. Selle asemel maksab lisa-seaduse 1859 a § 19. (Selle fogu II. jagu).

(Üleüld. sead.-fogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1850 a. muudetud § 54).

55.) Ürakautud. (Waata lisa-sead. 1859 a. § 19. (Selle
56.) fogu II. jagu).

(Üleüld. sead.-fogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 55 ja 56).

65. Üraseletud järgmise seadmise läbi: Kui kuue-aastane rendi-kontrakt tehtud saab, siis on rendi-wõtjal õigus, mõisa omanikuga seda iseäranist kaupa teha, et võib kontrakti enne määratud aega ülesütelda, kus juures aga tähele tuleb panna, et see ülesütlemine mitte hiljemalt ei sünni, kui üheksa kuud enne seda Jürripäewa, kus tema rendist tahab lahsti saada. Üksipäini siis, kui niisugune iseäranis kaup

tehtud, wõib rendiwõtja kontrakti enne kuue-aastast ehk pitkamat aega ülesütelda.

(Kindral-kuberneeri käski Gestimaa talurahwa sead.-kohtule 18. Märri-k. p. 1868 a., mis Gestimaa kubermangu-seitungis 1868 aastal No. 12 kuulutud).

65. Tähendused 1—3 on ära kautud. — Nende asemel tulid 1859 a. kolm uut tähendust, mis kümme aastat maksma pidid. Sest et see aeg juba ümber, ei ole § 65 enam tähendusi.

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 65 tähend. 1—3).

66. Ära kautud. (W. selle kogu II. jagu E).

(1866 a. 18. Kuuinla-k. p.; [Üleüld. sead.-kogu No. 43024], lahjutasumise seadus).

67. Selle asemel maksab järgmine seadus: Kui rendi-kontrakt mitte määratud ajani ülesööldud ei saa, siis seda arwatakse seks, et mõlemade kaubategijade tahtmise järel see wana kaup weel üks aasta maksma peab. Seda tuleb kihelkonna-kohtule teada anda, kuidas lisa-seadus 1859 a. õpetab. (Selle kogu II. jagu).

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-seadus 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 67).

68. Selle asemel maksab järgmine seadus: Rendi-kontraktid mõisa-omaniku ja walla-liikmede wahel peawad kirja läbi tehtud ja põhja-raamatu juure pandud saama, muidu kontraktid ei maksa midagi ja neid arwatakse tühjaks. (Waata lisa-sead. 1859 a. § 6, selle kogu II. jagu A).

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 68).

70. See on senna muudetud, et kihelkonna-kohtus, kus kontrakt kolmes lehes kinnitud saab, ühe lehe põhja-raamatu juure paneb ja teised lehed kaubategijade kätte annab. (Waata Talurahwa seaduse-raamat 1856 a. § 764 ja selle kogu II. jagu A ja E).

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. I. § 6).

71. Selle asemel maksab järgmine seadus: Kihelkonna-kohus peab, enne kui tema rendi-kontrakti kinnitab, rentija talumehele põhjaraamatust selle lehe ette lugema, mis renditud kohasse puutub. Siis peab kihelkonna-kohus järele vaatama:

- a) Kas kontrakt sellega ühte läheb, mis Talurahva seaduse-
raamatus rendi kontraktide pärast kinnitud.
- b) Kui mõisa-rentnik ühte talukohta ärarentida tahab, siis peab kihelkonna kohus järele pärima, kas mõisa-omanik sellega nõuus on.
- c) Kui kiriku-õpetaja kiriku maid ärarentida tahab: kas kiriku wõõrmündri herrad sellega nõuus on.
- d) Kui naesterahvas kontrakti teinud: kas tema eestkostja sellega nõuus on.

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-f. p. 1859 a. muudetud § 71).

73. Selle § punkt 4 asemel tuleb lugeda: kuidas koht on, kui mitu hoonet, kõik pere põhja-warandus tüf tüfult, mis iga asja hind on, nõnda et pärast rendi lõppu kõik jälle niisamati, kuidas wasta wõdetud, täieste wõib tagasi antud, ehk mis rikki ehk raisku läinud, tasutud saada.

Punkt 5 juure tuleb tähele panna, mis lisa-seaduses 1859 a. § 14—24 seisab. (Waatata selle kogu II. jagu).

Punkt 10 asemel maksab kahjutasumise-seadus 1866 a. (w. selle kogu II. jagu E).

Selle § 73 juure tuleb weel tähele panna: Enne kontrakti tegemist peab rendiwõtja koha järele vaatama, kui suur see on ja kuidas rajad käiwad, ja seda rendikontraktis tunnistama.

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-f. p. 1859 a. muudetud § 73, punkt 5, tähendus. [Üleüld. sead.-kogu No. 43024]. Kahjutasum.-sead. 18. Künla-f. p. 1866 a.)

74.) On kahjutasumise-seaduse läbi 1866 a. 18. Künla-f.
76.) p. muudetud (w. selle kogu II. jagu).

(Kahjutas.-sead. 18. Künla-f. p. 1866 a. [Üleüld. sead.-kogu No. 43024].)

82. Selle asemel maksab järgmine seadus: Kõik rendi-kontraktid, mis mõisaomaniku ja walla liikmede wahel tehtud saawad, peawad nõnda kirjutud saama, kuidas lisa-seadus 1859 a. 23. Märri-k. p. § 1—13 õpetab.

(Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a; lisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 82).

83. Nõnda muudetud, et palwekirjade ja muude kirjade tarwis, mis talurahwa asjasse ja nende üleüldise tallitusese puutuwad, tempel-paberit ei ole pruukida. (Selle seaduse § 293).

(Tempel-seadus 17. Jüri-k. p. 1874 a., [Üleüld. sead.-kogu No. 53379] § 6 punkt 1; iseäranise kommissioni nõu-heitmine 3. Märri-k. p. 1877 a. jeespidiste tallituste-ministri poolt kuulutud No. 2068 all).

97. Selle asemel maksab kahjutasumise seadus 18. Küünla-k. p. 1866 a. § 5. (Üleüld. sead.-kogu № 43024).

113-168. Ürakantud.

(Kõigekõrgem käsk 4. Jaani-k. p. 1865 a., ministri poolest kindral-kubernerile kuulutud, [Eest. kub.-seit. 1868 a. No. 25].)

170. Seia tuleb lisada, et kummagil kaupategijal õigus on, iga aasta seaduse läbi määratud ülesütlemise ajal tegu rahamaksu wasta ümbermuuta.

(1865 a. 4. Jaani-k. p. [Üleüld. sead.-kogu No. 42163], ja mis 113—168 all ülespandud).

181. On nõnda muudetud, et talupoegade segarendid kahjutasumise seaduse § 2 tähenduse mööda hinda pandud saawad (waata selle kogu II. jagu E).

(Üleüld. sead.-kogu No. 43024, kahjutas.-sead. 18. Küünla-k. p. 1866 a. § 2 tähendus).

212. Nõnda muudetud ja äraseletud, et 1) kui Eesti-maa talukoguduse liige omale pärisõisniku-mõisa ostab, siis tema needsamad tempelpaberi ja poshlini-rahad peab maksma, kui teiste seisuste liikmed, ja 2) palwe-kirjade ja muude kirjade tarwis, mis talurahwa asjasse ja nende

üleüldise tallituse puutuvad, tempelpaberit ei pruugita (waata § 293).

(Kindral-kuberneeri poolest kinnitud Talurahwa seaduse-kohtu nõuheitmine, mis Eest. kub.-seitungis 1869 a. No. 67 kuulatud; Tempelpaberiseadus 1874 a. 17. Jüri-k. p. [Üleüld. sead.-kogu No. 53379], § 6 punkt 1; iseäranise komisjoni nõuheitmine 3. Märri-k. p. 1877 a. seestpidiste tallituste-ministri poolt kuulatud No. 2068 all).

214-218. Need seadused on ära kautud; aga § 218 juure lisatud tähendus maksab veel edespidi.

(Neesamad põhjused, mis sead.-raam. § 4 juures tähendub).

231-235. Ära kautud.

(Neesamad põhjused, mis sead.-raam. § 4 juures tähendub).

236.

237.

239.

240.

242.

Ära kautud.

(Neesamad põhjused, mis sead.-raam. § 4 juures tähendub).

243. Muudetud, nõnda, et nende mõisade küllest, mis mõisnikude selts omale ostanud, luba on, talukohte müüa.

(Kõigekõrgemalt kinnitud Ostsee-komitee nõuheitmine 16. Jõulu-k. p. 1860 a. [Üleüld. sead.-kogu No. 36406].)

275. Selle läbi muudetud, et 1874 a. nekruudi ja korterikambri maksud uut wiisi seatud on.

(Üleüld. sead.-kogu No. 52980; sõawäe-kohuse sead. 1. Märri-k. p. 1874 a. § 1 [Üleüld. sead.-kogu No. 52623; riikswaadi nõuheitmine 8. Jaani-k. p. 1874 a. III.]

284. Ära kautud.

(Üleüld. sead.-kogu No. 36657, 1861 a. 19. Kiiunla-k. p. wäljaantud sead. § 1).

285. Nõnda muudetud, et need talukoguduse liikmed, kes mitte taluseisuses ei ole, saawad kihelkonna kohtus iseäranis kirja pandud, ja walla politsei poolt nime juhatajasse, aga mitte hingekirja ülespandud.

(Maafogufonna-sead. 19. Kiiunla-k. p. 1866 a. § 1, 20, [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)

289. Rõnda muudetud, et Gestimaa kubermangus kõige seisuste inimestel, kes risti-usku, ja ka talupoegadel õigus on, pärisõndsniiku-mõisafi omaks osta.

(Üleüld. sead.-kogu No. 47152, Dstsee-komitee nõuheitmine 30. Deh-e-f. p. 1869 a.)

289. Selle seaduse tähendus on ära kaatud.

(1867 a. 16. Nooja-f. p. [Üleüld. sead.-kogu No. 45055].)

292. Rõnda muudetud, et see siin tähendus nekrudi-maks ära kaatud on.

(Üleüld. sead.-kogu No. 52983; sõawäe-kohuse sead. 1. Märri-f. p. 1874 a. § 1).

293. Rõnda muudetud ja äraseletud: Tempelpaberit ei tule pruukida palwekirjade ja muude kirjade tarwis, mis tempelpaberi seaduses § 6, punkt 1 tähendus, ega ka nende kirjade tarwis, mis talurahwa asjasse ja nende üleüldise tallituse puutuwad, ja mis kihelkonna- ehk kreiskohudes, talurahwa seaduse-kohtus, kuberneeri juures, lanstoa-kohtus, seestpidiste tallituste-ministeriumis ja riigimõisade-walitsuses toimetud saawad. Dstekauba- ja rendi-kontraktide tarwis, mis mõisaomanikude ja nende maade peal elawade talupoegade wahel tehtud saawad, ei tule tempelpaberit pruukida.

(Tempelpab.-sead. 17. Jüri-f. p. 1874 a. § 6 punkt 1, [Üleüld. sead.-kogu No. 53379] iseäranise kommissioni nõuheitmine 3 Märri-f. p. 1877 a. seestpidiste tallituste-ministri poolt Gesti kuberneerile kuulatud No. 2068 all).

296. Selle seaduse punkt 2 on sõawäe-kohuse seaduse § 1 läbi ära kaatud. (Üleüld. sead.-kogu № 52983).

298-300. Nende asemel maksab maakogukonna-seadus 19. Kõünla-f. p. 1866 a. § 1. (Üleüld. sead.-kogu № 43034).

306. Rõnda muudetud, et uued liikmed saawad walda üleswõetud 1863 a. wäljaantud passi-seaduse ja 1866 a.

wäljaantud maakogukonna-seaduse põhja peal (waata selle kogu II. jagu).

(Pässi- ja ümberkirjutuse-seadus 9. Geina-l. p. 1863 a. II. § 10. [Üleüld. sead.-kogu No. 39849]; maakog.-sead. 19. Kiiunla-l. p. 1866 a. § 20, pkt. 1, § 37, pkt. e [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)

310. Mõnda muudetud, et kui üks inimene teise kogudusele astuda tahab, tema endise koguduse luba senna juure ei pärita, waid üksipäini seda, et uus kogudus teda üleswõtta tahab (Waata selle kogu II. jagu).

(Pässi- ja ümberkirj.-sead. 9. Geina-l. p. 1863 a. II. § 10. [Üleüld. sead.-kogu No. 39849].)

311. Mõnda muudetud, et kui linna pärjerid talu-kogudusele astuvad, see kameralhoowi-kohtu poolt kindlaks tehtud saab.

(1873 a. 20. Paastu-l. p. [Üleüld. sead.-kogu No. 52037].)

313-315. Ürakautud.

(Maakog.-sead. 19. Kiiunla-l. p. 1866 a. [Üleüld. seaduse-kogu No. 43034] §§ 8 ja 37).

316-319. Muudetud ja äraseletud senati kohtu käsu läbi:

19. Kiiunla-l. p. 1866 a. wäljaantud maakogukonna-seaduse § 8 järel teeb tallitaja poolest kokku kutsutud walla-kogu selle üle otsust, kas üht paha wiisiga koguduse liiget tuleb ülema walitsuse kätte wäljahaista, ilma kihelkonna kohut küsimata. Kui walla kogu niisugust liiget wäljamõistnud on, siis annab tallitaja seda mõisa-politseile teada, mis maakogukonna-seaduse § 37 punkt 1 järel oma arwamist selle üle kahe nädala ajal ülema kohtule, see on kihelkonna politsei-kohtule awaldada wõib. Kui kihelkonna politsei-kohus seda arwamist mõisa-politsei poolt teada saanud, ehk kui määratud kahe nädalat sest ajast möödas on, millal tema walla kogu nõuheitmist kätte saanud, siis peab kihelkonna politsei-kohus selle walla liikme eluwiiši ligemalt järele kuulama ja selle üle kubermangu kohtule teadust andma. See järelkuulamine peab 1856 a. wäljaantud talurahwa-seaduse-raamatu § 702 2. jau mööda sündima, mis seadus

kibelfonna politsei-kohtu toimetuste kohta maafogukonna-seaduse läbi, mis 19. Kuuula-l. p. 1866 a. wäljaantud, mitte arakautud ei ole.

(1865 a. 1. Jaani-l. p. [Üleüld. sead.-fogu No. 42154]; maafog.-sead. 19. Kuuula-l. p. 1866 a. § 8. [Üleüld. sead.-fogu No. 43034]. (Senati-kohtu läst 21. Jüri-l. p. 1875 a. No. 15955, mis selle asjas antud, kus Gestimaa kubermangu-kohtus seda nõuheitmist kinnitanud oli, misga Tammiku wald mõistnud, talupoega Jakob Jägeri Siberi-maale saata).

321. Muudetud nõnda, et need sõnad „keda wald tahab nekrudiks anda“ enam ei maksä.

(Sõawäe-kohtuse sead. 1. Märil-l. p. 1874 a. § 1 [Üleüld. sead.-fogu No. 52983].)

322. Muudetud nõnda, et § 337 järel wallast wäljaastumine foguni keelatud ei ole (waata selle fogu II. jagu).

(Pasfi- ja ümberkirj.-sead. 9. Heina-l. p. 1863 a. II. § 9. [Üleüld. sead.-fogu No. 39849].)

323. Selle asemel maksab pasfi- ja ümberkirjutuse-seadus II. § 10. (Üleüld. sead.-fogu № 39849).

328. Selle asemel maksab järgmine seadus:

Wõlga jäänud kroonu-maksud jääwad ükspäinis siis wäljaastunud foguduse liikme käest nõudmata, kui tõeks tehtud saab, et keegi muud kontrakti järel seda maksu oma peale wõtnud; kui liikmed, kes fogudusest wäljaastuvad, selle maksu eest seisma peawad, siis see maks saab nendele nõnda peale määratud, kuidas see nende rendi ehk teenistuse ajal arwatud sai. Aga ilmaški ei wõdi rohkem kroonu-maksu wõlga pärida, kui ühe aasta kohta.

(Niikraadi nõuheitmine 13. Märil-l. p. 1858 a. [Üleüld. sead.-fogu No. 32674].)

330. Arakautud (w. selle fogu II. jagu).

(Pasfi- ja ümberkirj.-sead. Heina-l. p. 1863 a. I. § 1 ptt. 3. [Üleüld. sead.-fogu No. 39849]; Niikraadi nõuheitmine 28. Kooja-l. p. 1868 a. [Üleüld. sead.-fogu No. 46405].)

334-341. Nende asemel maksab Rõigekõrgemalt 9. Heina-luu päewal 1863 aastal kinnitud Lääne mere kubermangu walla liikmede pasfi- ja ümberkirjutuse seadus.

(1863 a. 9. Heina-l. p. [Üleüld. sead.-fogu No. 39849] II. §§ 9—17).

- 351.** Selle seaduse teine jagu, mis hakkab nende sõnadega: „Peale seda annab kameralhoov“, on sõnavae-kohtuse seaduse läbi 1. Märri-k. p. 1874 a. ära kaatud.
- 354.** Selle asemel maksab maafogukonna-seadus 19. Kiiunla-k. p. 1866 a. §§ 20, 37. (Üleüld. sead.-kogu № 43034) ja passi-seadus 9. Heina-k. p. 1863 a. (Üleüld. sead.-kogu № 39849).
- 358.** Ära kaatud.
(1867 a. 18. Jaani-k. p. [Üleüld. sead.-kogu No. 44713]; Riigi sead.-raamat V jagu § 17. 5. tähendus 1868 a. lisa).
- 367.** Selle seaduse kaks esimest jagu on ära kaatud (vaata sellele kogu II. jagu).
(Maafoguk.-sead. 19. Kiiunla-k. p. 1866 a. § 6. (Üleüld. sead.-kogu No. 43034).
- 368-385** Ära kaatud.
(Maafoguk.-sead. 19. Kiiunla-k. p. 1866 a. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034] §§ 8. 15. 26—29).
- 387.** Ära kaatud.
(Maafoguk.-sead. 19. Kiiunla-k. p. 1866 a. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034] § 15).
- 388.** Nõnda muudetud, et tallitaja ja abimehed enne kui ammeti aeg täis on, ükspäinisi kihelkonna-kohtu loaga võivad ammetist lahti saada.
(Maafoguk.-sead. 19. Kiiunla-k. p. 1866 a. § 32 [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)
- 389.** Ära kaatud.
(Maafoguk.-sead. 19. Kiiunla-k. p. 1866 a. § 37. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)
- 392.** Muudetud nõnda:
Kui tallitaja ammeti toimetamise juures arwab tarvis olema, wolimeeste kogu nõuu kuulda, siis peab tema woli-mehi nõuheitmise pärast kokku kutsuma.
(Maafog.-sead. 19. Kiiunla-k. p. 1866 a. § 10. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)

394.)
395.)

Ürakautud.

(Maafogul.-sead. 19. Rüünla-f. p. 1866 a. §§ 37. 15 ja järgm. [Üleüld. sead.-fogu No. 43034].)

398. Selle asemel maksab järgmine seadus: Kui tallitaja seda nõuab, siis peavad abimehed temale kõige ammeti toimetuste juures abiks olema, ja kui tarwis on, siis käivad nemad seaduse järel tallitaja eest.

(Maafog.-sead. 19. Rüünla-f. p. 1866 a. § 23. [Üleüld. sead.-fogu No. 43034].)

399-404. Ürakautud.

(Maafog.-sead. 19. Rüünla-f. p. 1866 a. §§ 15—24. [Üleüld. sead.-fogu No. 43034].)

405. Selle seaduse tähendus on selle läbi muudetud, et tallitajal ja abimeestel uued ammeti-tähed käivad, nõnda kuidas seestpidiste tallituste-minister seda ettekirjutab.

(Maafog.-sead. 19. Rüünla-f. p. 1866 a. § 31. [Üleüld. sead.-fogu No. 43034]; Kindral-kuberneeri nõudmine talurahwa-seaduse tohtule 18. Dalwe-f. p. No. 1369 [1876 a. 28. Jüri-f. p. sead.-fogu No. 427 § 8].)

406. Muudetud selle läbi, et wald iga ammetnikule need fulud tasub, mis temal ammeti toimetamise juures on olnud.

(Maafog.-sead. 19. Rüünla-f. p. 1866 a. § 11. [Üleüld. sead.-fogu No. 43034].)

407-415. Nende asemel maksab maafogukonna seadus 19. Rüünla-f. p. 1866 a. §§ 4. 7. 8. 21. (Üleüld. sead.-fogu № 43034).

416. Lesed naesed, kellel päris- ehk rendi-kohad on, ei wõta walla kokkutulemistest mitte osa; aga nende eest annawad healt nende eestkostjad ehk nende saadikud. Aga need eestkostjad ehk saadikud wõiwad aga ükspäinisi siis leskede naeste eest healt anda, kui neil enestel kogus healt ei ole.

(Sead.-tohtu käsi, mis kindral-kuberneeri nõudmist mööda antud; kubermangu-seitung 1871 a. No. 14; Maafog.-sead. 19. Rüünla-f. p. 1866 a. § 6. 43. [Üleüld. sead.-fogu No. 43034].)

417-428. Ürakautud.

(Maafog.-sead. 19. Rüünla-f. p. 1866 a. [Üleüld. sead.-fogu No. 43034] §§ 8 tähendus 2; 11. 37).

430. Muudetud selle läbi, et Lääne-mere kubermangude kindral-kuberneeri ammet 1876 a. arakautud on.

(1876 a. 25. Märri-k. p.; Sead.-kogu No. 154).

435. Selle asemel maksab järgmine seadus:

Koha rentnikudel on küll luba, ennast mõisa-omanikule tööle kaubelda, aga selle juures tuleb tähele panna, et suuremade talukohtade rentnikud ei wõi endid mitte muu wiisi kui palga eest mõisa tööle kaubelda, olgu iseäranis nimetud tööle ehk nädala wiisi päiliseks käies. Pitkema aja peal wõivad aga need rentnikud endid mõisa-tööle kaubelda, kelle kohtade pealt wähem kui 2000 rukki naela renti maksetud saab.

Tähendus 1. Riisugused wähemad kohad peawad põhjaraamatus iseäranis jaus ülespandud saama.

Tähendus 2. Nende wähemade kohtade rentnikudel, kes endid olgu ka mitme aasta peale mõisa-tööle kaubelnud, on õigus, iga aasta seda kaupa ülesütelda. Selle õigusest ei wõi need wähemade kohtade rentnikud, kes endid mõisa-tööle kaubelnud, endid mitte lahti lüüa.

(Riisa-sead. 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 435. [Üleüld. sead.-kogu 1862 a. No. 34081 a].)

456. „Koguduse politsei“ asemel tuleb lugeda „walla kohus“.

(Maakog.-sead. 19. Kiiinla-kuu päewal 1866 a. § 25. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)

460. Muudetud nõnda; et mõisawalitsuse, mõisaomaniku ja leiwawanema õigus, oma teenijatele ehk palgatud töölistele ihunuhtlust anda, arakautud on. (Selle § muud seadmised ja tähendus maksawad weel edasi).

(Õstsee-komitee nõuheitmine 4. Jaani-k. p. 1865 a. [Üleüld. sead.-kogu No. 42162].)

482. Arakautud.

(Passi-sead. 9. Jaani-k. p. 1863 a. § 1 ja edasi. [Üleüld. sead.-kogu No. 39849].)

- 483.** Selle § esimene jagu on nõnda muudetud:
Taluperemehele, kes priitahtlikult oma kohad äraanna-
wad, ehk kelle käest kohad seadust mööda ära võetakse, saa-
wad selle läbi nende wallaliikmede aruusse loetud, kes oma
käte peal, aga ilma maadeta, elavad.
(Maafog.-sead. 19. Künla-k. p. 1866 a. §§ 6. 8. Täh. 2. [Üleüld.
sead.-fogu No. 43034].)
- 484.** Ürakautud.
[Eisa-sead. talurahwa sead.-raam. § 4 juure].
- 485.** Nagu ennegi „teenija rahwa jausse“ asemel tuleb lugeda
„nende walla liikmede jausse, kes oma käe peal, aga ilma
maadeta elavad.“
(Maafog.-sead. 19. Künla-k. p. 1866 a. §§ 6. 8. täh. 2. [Üleüld.
sead.-fogu No. 43034].)
- 489.** Nõnda muudetud, et teoorjuse ärakautamise läbi,
enam walla asi ei ole, teenijade teenistust ülevaadata
ja viendada.
(Eisa-seadus talurahwa seaduse-raamatu § 4 juure).
- 490-499.** Ürakautud teoorjuse ärakautamise läbi.
- 500-507.** Nende numbride asemel maksavad nüüd selle kogus
II. jaus üles võetud seadused.
(Pässi- ja ümberkirjutuse-seadus 9. Heina-k. p. 1863 aastal
§§ 1—5, 7. [Üleüld. sead.-fogu No. 39849].)
- 510.** On nõnda muudetud, et need sõnad „koguduse eesti-
seisjadega üheskoos“ ärajäävad.
(Maafog.-sead. 19. Künla-k. p. 1866 a. §§ 15, 17, 20, punkt 1.
[Üleüld. sead.-fogu No. 43034].)
- 511.** Nõnda muudetud, et maksujautamise leht tallitaja ja
abimeeste allkirjaga peab iga aasta 15. Nooja-k. p. kihel-
konna-kohu wanema kätte kinnitada toodud ja mõisapolitseile,
kui päritakse, ettenäidatud saama.
(Maafoguf.-sead. 19. Künla-k. p. 1866 a. §§ 20. punkt m, 37,
[Üleüld. sead.-fogu No. 43034].)
- 512.** Sõna „nekrudi raha“ jääb 1. Märri-k. p. 1874 a. wälja-
antud sõawäeteenistuse seaduse läbi maha.

514. Selle numbri juure lisatud tähendus on Rõigekõrge-
malt 8. Jaani-l. p. 1874 a. kinnitud riikraadi nõuheitmist
mõõda uue korteri-kambri-seaduse läbi arakautud. (Üleüld.
sead.-kogu № 53623).

517. Nõnda muudetud, et, kui kogudusel ühe tarwiliku
ehk kasuliku asja pärast kulu juhtub olema, siis wolimeeste
kogu selle tarwis wallale iseäranist maksu peale panna
wõib.

(Maakog.-sead. 19. Künula-l. p. 1866 a. § 11, punkt f. [Üleüld.
sead.-kogu No. 43034].)

518-519. Arakautud.

(Maakog.-sead. 19. Künula-l. p. 1866 a. § 11, punkt f. [Üleüld.
sead.-kogu No. 43034].)

524-602. Nende numbride asemel makswad nüüd 11. Jaani-l.
p. 1866 a. wäljaantud seadused rahwa heaks ja kasuks,
§ 15. (üleüld. sead.-kogu № 43383), ja kindral-kuberneeri
seadmine walla-magasi ja raha-hoidmise kohta 22. Kooja-l.
p. 1869 a.

603. Talurahwa seaduse-kohtu nõuheitmise läbi nõnda
seletud:

Sga lord, kui üks walla liige wallast wälja läheb,
olgu, et tema ennast teise kogudusesse ümberkirjutada laseb,
ehk passi peal elama läheb, peab walla-kohus otsuslega
selgeks tegema, kas tema jõud ulatab, nende sugulaste ette
hoolt kanda, kes walda järel jääwad ja seaduse põhja peal
wäljamineja käest abi pärida wõiwad. Kui see abi mitte
priitahlikult antud ei saa, siis wõib see wald, kus abi-
nõudja elab, selle walla-walitsuse läbi, kus abiandja on,
seda abi wäljapärida. Kui wäljaläinud inimese jõud pärast
muudetud on, siis peab selle walla-walitsus, kus tema elab,
seda selgeks tegema. Siis wast, kui wäljaläinud sugulase
jõud hoopis lõppenud on, ehk kui tema elupaik teadmata,
peab wald seda abi andma.

(Talarahwa seaduse-kohtu nõuheitmine 5. Talwe-l. p. 1871 a., mis
Kindral-kuberneeri poolest kinnitud, ja kubermangu-seitungis 27. Märri-l. p.
1872 a. No. 11 kuulitud).

605. Dn ärakautud.

(Rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-l. p. 1866 a. §§ 16. 17. [Üleüld. sead.-kogu No. 43383]; Maakog.-sead. 19. Künla-l. p. 1866 a. § 28. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)

606-607. Dn ärakautud.

(Maakog.-sead. 19. Künla-l. p. 1866 a. § 20, punkt g. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)

608. Dn ärakautud.

(Rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-l. p. 1866 a. §§ 10. 12. 17. 18. 19.)

609. Dn ärakautud.

(Maakog.-sead. 19. Künla-l. p. 1866 a. § 37, punkt l. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034]. Rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-l. p. 1866 a. § 17. [Üleüld. sead.-kogu No. 43383].)

610. Dn nõnda muudetud: Ei ole keelatud, kõige aasta läbi neid waeste kirja panna, kelle waesus pärast waeste arutegemist awalikuks saab, ehk abi anda, kellel seda wäga tarwis näha-se olema. Kui keegi selle läbi, et wald temale õigel ajal abi annab, suurema waesuse eest wõib hoitud saada, siis peab walla-politse'i kõige jõuga muretsema, et see abi antud saab.

(Rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-l. p. 1866 a. § 17. [Üleüld. sead.-kogu No. 43383].)

611. Selle asemel maksab nüüd rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-l. p. 1866 a. § 16.

(Üleüld. sead.-kogu No. 43383.)

612. Nõnda muudetud, et walla-politse'i armutumade ja waeste laste kohta:

1. peab kõige esiteks katsuma, inimeste helduse läbi abi saata ja kedagi leida, kes ustaw on ja waest last oma juure kaswatikuks wõtta tahab.

2. Kui see nõuu lorda ei lähe, siis antakse wacne-laps ustayade inimeste juure kaswatada, kes selle eest iga aasta maksu saawad.

3. Kui ükski niisugust last oma juure wõtta ei taha, annab walla-politsej teda selle juure kaswatada, keda woli-meeste kogu seks nimetab, ja kellele niisamati selle eest maksetud saab. Aga siis peab walla-politsej selle üle walwama, et laps digel wiisil ülespeetud saab.

(Maafog. = sead. 19. Künla = f. p. 1866 a. § 11, punkt k. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034]. Rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-f. p. 1866 a. § 16. [Üleüld. sead.-kogu No. 43383].)

613-615. Nende numbride asemel maksab nüüd rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-f. p. 1866 a. §§ 17 ja 18.

(Üleüld. sead.-kogu No. 43383.)

616. Selle numbri wiimane jägu on nõnda muudetud, et kui selle pärast ei ole iseäranist kaupa tehtud, siis kõige suuremaks tasumiseks arwatakse, mis kaswatiku käest pärida wõib, et tema selle palga eest, mis igale muule maksetakse, kaks aastat oma kaswatajaid ehk walda teenima jääb; pärast seda saab kaswatik oma meelewalla kätte. (Waata selle kogu II. jägu C.)

(Pässi- ja ümberkirjutuse = seadus 9. Geina = f. p. 1863 a. § 10, tähendus 1 [Üleüld. sead.-kogu No. 39849].)

617-620. Nende numbride asemel maksab nüüd rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-f. p. 1866 a. § 16—19.

(Üleüld. sead.-kogu No. 43383.)

621. On ärakautud.

(Maafog. = sead. 19. Künla = f. p. 1866 a. § 8. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034]. Rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-f. p. 1866 a. § 19 [Üleüld. sead.-kogu No. 43383].)

622. On ärakautud.

(Miksraadi nõuheitmine 25. Nooja-f. p. 1866 a. [Üleüld. sead.-kogu No. 43778].)

645. Selle numbri punkt 2 on nõnda muudetud, et politsei-walitsus ja ülespidamine mõisade ja kiriku-mõisade maa peal, talu nuumamaa arvamata, mõisa-politsei hooleks on antud, nõnda kuidas maakogukonna seaduses ülespandud.

(Maakog.-sead. 19. Küünla-*f.* p. 1866 a. § 35. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)

646-651. Nende numbride asemel maksab nüüd maakogukonna-seadus 19. Küünla *f.* p. 1866 a. §§ 17. 19. 20. (Üleüld. sead.-kogu № 43034).

653-658. Nende numbride asemel maksab nüüd maakogukonna-seadus 19. Küünla-*f.* p. 1866 a. § 24. (Üleüld. sead.-kogu № 43034).

659. Nõnda muudetud, et kaebdused walla-politsei üle hakenrihtri juures ülesantud saawad; aga kaebdused selle üle, et walla-politsei oma ammeti wõimust ülekohtusel wiisil pruukinud, kihelkonna-kohtusse ülesantakse.

(Maakog.-sead. 19. Küünla-*f.* p. 1866 a. §§ 24. 32. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)

660-673. Nende numbride asemel maksab nüüd maakogukonna-seadus 19. Küünla-*f.* p. 1866 a. §§ 35—42. (Üleüld. sead.-kogu № 43034).

674. Nõnda muudetud, et mõisa- ja walla-politseid, kumbki oma rajades, selle üle walwama peawad, et keegi talupoegade käest wilja kõrrelt ei osta.

(Maakog.-sead. 19. Küünla-*f.* p. 1866 a. §§ 16 ja 35. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)

675-677. Nende numbride asemel maksab nüüd passi- ja ümberkirjutuse-seadus 9. Heina-*f.* p. 1863 a. § 1. (Üleüld. sead.-kogu No. 39849.)

678-679. Nende numbride asemel maksab nüüd passi- ja ümberkirjutuse-seadus 9. Heina-*f.* p. 1863 a. §§ 1. 7. [Üleüld. sead.-kogu No. 39849. (Waata selle kogu II. jägu.)]

680. Selle numbri asemel maksab nüüd passi- ja ümberkirjutuse-seadus 9. Heina-*f.* p. 1863 a. § 6. 1. [Üleüld. sead.-kogu No. 39849. (Waata selle kogu II. jägu.)]

681. Selle numbri asemel maksab nüüd passi- ja ümberkirjutuse-seadus 9. Heina-k. p. 1863 a. § 8.
[Üleüld. sead.-kogu No. 39849]. (Vaata selle kogu II. jägu.)
- 682.) Kende numbride asemel maksab nüüd maakogukonna-
683.) seadus 19. Küünla-k. p. 1866 a. § 37, punkt b ja d; § 40.
[Üleüld. sead.-kogu No. 43034]. (Vaata selle kogu II. jägu.)
- 685-687. On ära kaatud. (Vaata selle kogu II. jägu).
(Maakog.-sead. 19. Küünla-k. p. 1866 a. §§ 32 ja 42. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)
688. Selle numbri asemel maksab nüüd maakogukonna-seadus 19. Küünla-k. p. 1866 a. § 42.
[Üleüld. sead.-kogu No. 43034]. (Vaata selle kogu II. jägu.)
690. Nõnda muudetud, et hakentriitrid mitte enam kui 60 witsa-
hoopi ihunuhtlust, 7 päewa wangi ja 12 rubla raha-trahwi
mõista ei wõi.
(12. Küünla-k. p. 1865 a. Kõigekõrgemalt kinnitud Osise-
Komitee nõuheitmine. Cestimaa kubermangu-seitung 1865 aastal No. 30.
[Üleüld. sead.-kogu No. 41803].)
691. Selle numbri asemel maksab nüüd maakogukonna-seadus 19. Küünla-k. p. 1866 a. § 42.
[Üleüld. sead.-kogu No. 43034]. (Vaata selle kogu II. jägu.)
692. On ära kaatud. (Vaata selle kogu II. jägu).
(Maakog.-sead. 19. Küünla-k. p. 1866 a. § 32. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034] Rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-k. p. 1866 a. § 8. [Üleüld. sead.-kogu No. 43383].)
695. On ära kaatud. (Vaata selle kogu II. jägu).
(Maakog.-sead. 19. Küünla-k. p. 1866 a. § 32. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)
697. On ära kaatud. (Vaata selle kogu II. jägu).
(Maakog.-sead. 19. Küünla-k. p. 1866 a. § 42. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)
699. On ära kaatud. (Vaata selle kogu II. jägu).
(Passi-seadus 9. Heina-k. p. 1863 a. § 6. [Üleüld. sead.-kogu No. 39849].)

- 700-701.** On ära kautud. (Waata selle kogu II. jägu).
(Maafog.-sead. 19. Künla-k. p. 1866 a. §§ 32. 34. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034].)
- 703.** On ära kautud.
(Seawäekohuse-seadus 1. Näeri-k. p. 1874 a. (Seaduse-kogu No. 2] § 1).
- 716.** Selle asemel maksab järgmine seadus:
Kui wahenduse asi kirja läbi peab toimetud saama, siis on hakatusel kaebajal luba, oma kaebust ja kaebatawal oma wastust kirjaga ettetuua. Kõik muud kirjad on keelatud.
(Senati-kohtu käsk 13. Näeri-k. p. 1858 a. [Üleüld. sead.-kogu No. 32674].)
- 725.** Muudetud. 1876 a. on Kindral-Kuberneeri ammet ära kautud.
(Kõigefõrgem käsk 25. Näeri-k. p. 1876 a. [Sead.-kogu No. 154].)
- 726.** Muudetud. 1866 a. on Eestimaa kubermangus sell kombel kui Viivimaal, talupoegade wahendamise ja wahema süüasjade esimeseks kohtujärjeks walla-kohtud seatud.
(Maafog. - sead. 19. Künla-k. p. 1866 a. § 25 ja tähendus. [Üleüld. sead.-kogu No. 43034]. Kindral-kuberneeri poolest 18. Kooja-k. p. 1866 a. kinnitud wallakohtu-seadus. Eestimaa kubermangu-seitungi No. 88, lisa).
- 732.** Selle numbri asemel maksab nüüd Maafogukonna-seadus 19. Künla-k. p. 1866 a. § 29. Üleüld. sead.-kogu № 43034. (Waata selle kogu II. jägu).
- 735.** Nõnda muudetud:
Kihelkonna-kohtu kõrwameeste ammeti peale nimetab iga walla-kogukond wolimeeste-kogu läbi ühe mehe, keda maa-kogukonna-seaduse § 28 järel selle ammeti peale walida sünnib. Kõik need mehed, kes nõnda üle kõige kihelkonna iga walla-kogukonna poolt nimetud, walivad üheskous oma seast kaks meest kohtu kõrwameesteks ja kaks nende järgimeesteks, kes nende asemel peawad olema, kui kõrwamehed ise kohtusse ei saa tulla. See walimine saab niisamati kirikumõisas kiriku-wõõrmündri ülewaatamise ja juhatusse all toimetud. Kiriku-

õpetaja paneb ühe isearanise protokollu kirja, kui palju kum-
magi kohtu mehele häälesi antud. (Waata selle kogu II jägu.)

[Maafog.-sead. 19. Kiiinla.-f. p. 1866 a. § 8 tähendus 2, § 28.
(Üleüld. sead.-kogu No. 43034)].

744. Nenda muudetud, et kihelkonna kohus ühtlasi piguse
mõistmise, waeste laste ja walla-walitsuse asjade kohus on.
(Waata selle kogu II. jägu).

[Maafog.-sead. 19. Kiiinla.-f. p. 1866 a. §§ 32. 33. (Üleüld.
sead.-kogu No. 43034)].

745. Nenda muudetud ja täiendud: kihelkonna kohus
tallitab:

1) Wahendamised, mis talukoguduste liikmedel ehk
sunwoti arulistel linna-pürgeridel, kes kihelkonnas elawad,
ehk muu prii inimestel isekeskis juhtuwad olema, kui neid
ei tule walla kohtus ette wõtta.

2) Riisamati kaebused, mis nende peale tõstetakse, kes
süin 1. punktis nimetud.

3) Kaebused talukogukondade peale.

4) 1^e numbri all nimetud inimeste päranduse-asjad.

5) Konkursi-asjad, kui wõlgniku wara mitte üle 100
rubla hõb. suur ei ole.

6) Kõik kaebused walla ammetnikude peale walla
asjades.

7) Walla-ammetnikude süü-asjad.

8) Teisel kohtujärjel need asjad, mis walla-kohtudes
mõistetud ja mis suurema kohtu nõudmise kombel ette tuuakse.

[Senati-kohtu käsk 13. Näeri.-f. p. 1858 a. (Üleüld. sead. kogu
No. 32674); Maafog.-sead. 19. Kiiinla.-f. p. 1866 a. §§ 25 tähend.
30, 32. 34. (Üleüld. sead. kogu No. 43034); Rindral-kubernerist 18.
Kooja.-f. p. 1866 a. kinnitud walla-kohtu seadus.]

747. Nõnda muudetud ja täiendud: kihelkonna kohus
toimetab allnimetud asjad:

1) Wõtab kõik walla ammetmehed wandesse, kes § 386
ja maafogukonna seaduse § 26 ja 27 järel oma ammeti
peale wanduma peawad.

2) Walwab tallitajade ja nende abimeeste ammeti tallituse üle; waatab iga aasta üle kihelkonna iga walla-walitususe asjad läbi; paneb wähemade ekstituste pärast tallitajad ja abimehed trahwi alla, mõistab neid, kui ta wolimehi ja wallakirjutajat ammetist kõrwale ja annab neid kohtu alla.

3) Hoiab kõik rahad, mis ehk kihelkonna inimesed paluwad senna hoida wõtta, ehk mis miski asja juures, mis kihelkonna kohtus wahendakse, senna sissemaksetud saawad.

4) Waatab läbi ja kinnitab maksujäutamise lehed, mis talu kogukonnad iga aasta kihelkonna kohtule peawad ettepanema. (Art. 511 ja 518).

5) Wõtab iga aasta tallitajade käest need iga walla kohta seatud raamatud wastu, kus sisse kirjutakse, kellele kogukonnas rüged on pandud, ja paneb nende raamatude järel teaduse kirjad kokku, mis rüge panemise Kreiskommisjoni tulewad saata.

6) Talurahwa passi- ja ümberkirjutuse asju. (Waata selle kogu II jägu).

[Passi seadus 9. Heina-k. p. 1863 a. §§ 4, 5, 13, 15. (Üleüld. sead. kogu No. 39849); Maafog. sead. 19. Küninla-k. p. 1866. a. §§ 19 pkt. g, 26, 27, 30, 32. (Üleüld. sead. kogu No. 43034); Rahwa heats ja kasuks antud seadus 11. Jaani-k. p. 1866 a. §§ 8, 14. (Üleüld. sead. kogu No. 43383)].

750. Mõnda muudetud, et kihelkonna kohus 1) walla ammetnikudele omalt poolt trahwi mõistab, ja 2) wähemade ekstituste pärast süüaluseid walla kohtu alla annab, mis 1856. aastal weel seatud ei olnud. (Waata selle kogu II. jägu).

(Maafog. sead. 19. Küninla-k. p. 1866 a. §§ 25, 34. (Üleüld. sead. kogu No. 43034); Kindral-kubernerist 18. Nooja-k. p. 1866 a. kinnitud walla-kohtu seadus, kuulutatud kubermangu seitungis No. 88].

763. Mõnda muudetud:

Kihelkonna kohtul peawad järel nimetud raamatud olema: raamat sissetulewade kirjade tarwis, protokolliraamat, wäljawalmistud kirjade raamat, põhjaraamatud, kassanõõrraamat, ja raamat, kus waeste laste wara saab ülespandud. (Waata selle kogu II. jägu.)

Wisa-seadus 23. Näeri-k. p. 1859 a. muudetud § 763. (Üleüld. sead. kogu 1862 a. No. 34081 a)].

764. Mõnda muudetud: Kõik kaubategemise kirjad, mis kihelkonna kohtus kinnitada tulewad, peavad kolmes lehtes fiskeantud saama. Muuma kontraktidest saab üks leht põhjaraamatu juure pandud ja teised kaks lehte kaubategijade kätte antud.

[Eisa seadus 23. Märri-k. p. 1859 a. muudetud § 764. (Üleüld. sead. fogu 1862 a. No. 34081 a)].

765. Selle asemel maksab lisa-seadus 1859. a. § 1. (Waata selle fogu II. jägu A.)

[Eisa-seadus 23. Märri-k. p. 1859 a. (Üleüld. sead. fogu 1862 a. No. 34081 a)].

770. Muudetud. 1876. aastal on Kindral-kuberneri amet ära kaotatud.

[Kõigefõrgem käsk 25. Märri-k. p. 1876 a. (Seaduse fogu No. 154)].

772. Muudetud. Lääne kreiskohtu Rootsi kõrwameeste walimise kohta on iseäranis seadus antud. (Waata selle numbri lisa, Rootsi talurahwa seadus.)

(Niiskraadi nõuheitmine 8. Dehe-k. p. 1861 a. (Üleüld. sead. fogu No. 36989)].

777. Muudetud. 1876. aastal on Kindral-kuberneri amet ära kaotatud.

[Kõigefõrgem käsk 25. Märri-k. p. 1876 a. (Seaduse-fogu No. 154)].

784. Nende selle numbri 2 punktis ülespandud sõnade asemel „ja kohtusse ülesantud wõlad kokku üle 100 hõbe rubla kannawad“ maksawad järeleisawad sõnad: „ja konkursi wara rohkem kui 100 rubla hõb. wäljateeb.“

(Niiskraadi nõuheitmine 13. Märri-k. p. 1858 a. (Üleüld. sead. fogu No. 32674)].

789. Ära kaotatud selle läbi, et maakogukonna seaduse järel 19. Kiiunla-k. p. 1866. a. ja rahwa heaks ja kasuks antud seadust mööda 11. Jaani-k. p. 1866. a. magaside ja walla kassade ülewaatmine kihelkonna kohtude hooleks antud on.

[Maakog. sead 19. Kiiunla-k. p. 1866. a. §§ 32, 33. Rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-k. p. 1866 a. §§ 8, 14, 15 j. m. Talurahwa seaduse kohtu kuulutus kubermangu seitungis 4. Jüri-k. p. 1870. a. No. 27.]

792. Selle numbri seletuseks on seatud, et nende asjades, kus mõisnikude seltsi inimesed kaebatawad on, talupoja kõrwamehed otsuse tegemisest mitte osa ei wõta.

(Seaduse kohtu kiri kreiskohutudele 22. Veikuse-l. p. 1859 a. No. 209—211.)

801. } Muudetud. 1876. aastal on kindral-kuberneri ammet
802. } ärakautud.

807. } [Rõigefõrgem käsk 25. Märil-l. p. 1876. a. (Seaduse fogu No. 154.)]

821. Selle numbri tähendused 6 ja 9 on nõnda muudetud:

6. Kui keegi enese ehk naese rānga haiguse pärast mitte kottu wālja minna ei wõi.

9. Kui keegi sellesamaks ajaks suurema kohtusse kutsutud on.

[Riikisraadi nõuheitmine 13. Märil-l. p. 1858. a. (Üleüld. sead. fogu No. 32674)].

825. Nõnda muudetud: Kui emb kumb kohtu käijadest kohtu kutsumise peale seatud kohtu pääwal tulemata jääb, siis läheb asja wahendamine edasi ja see, kes tulemata jäänud, wastab selle kahju eest, mis tema arajäämise läbi sünnib.

[Riikisraadi nõuheitmine 13. Märil-l. p. 1858. a., muudetud No. 825. (Üleüld. sead. fogu No. 32674)].

829. Selle numbri tähenduse juure on need sõnad lisatud: „ehk oma pärisõis.“

[1869. a. 30. Kehe-l. p. (Üleüld. sead. fogu No. 47152)].

836. Nõnda muudetud: Edekswõtmine kohtu ees arwatakse täieks tunnistuseks, ja wõib kohus selle peal kindlat otsust mõista.

[Riikisraadi nõuheitmine 13. Märil-l. p. 1858. a., muudetud No. 836. (Üleüld. sead. fogu No. 32674)].

874. Selle numbri seletuseks on seatud, et nende asjades, kus mõisniku seltsi inimesed kaebatawad on, talupoja kõrwamehed otsuse tegemisest mitte osa ei wõta.

(Seaduse kohtu nõuheitmine 22. Veikuse-l. p. 1859. a.)

880. Nõnda muudetud: Kohtu otsuste üle wõib kaebada

Punkt 1 ja 5 ja wõiwad nemad tühjaks tehtud saada, nimelt:

1. Kui keegi otsust mõistnud, keda kohtumõistjaks seatud ei ole, ehk kes ammetivannet wandunud ei ole; kui kohus ühe asja üle otsust mõistnud, aga kaebaja mitte tema all ei seis; ehk kui asi niisugune on, et kohtu seadust mööda õigust ei ole olnud, selle üle otsust mõista; kui kohus ühe asja üle otsust teeb ja kaebataw mitte tema all ei seis ehk kui kohtukäijadel selle asjaga koguni tegemist ei ole.

5. Kui kohus ühe asja pärast juba kord otsust on mõistnud, ja teistkorda jälle teist otsust teeb, ehk kui kohus selle asja kohtukirjade vastu, ehk ka ühe tõeks avaldud põhja peal, mis asja kuulamise ajal koguni kohtu ette nimetatud ei ole, mõistnud on; kui otsus õiguse ja seaduse vastu käib; ehk kui kohus kellegile midagi peale paneb, mis koguni täita ei wõi j. n. e. (No. 898).

[Riitsraadi nõuheitmine 13. Märri-f. p. 1858. a., muudetud No. 880. (Üleüld. sead. kogu No. 32674)].

895. Mõnda muudetud: Et kohtu asjad lühemalt ja wäheha kuluga toimetud saaks, ei pea walla-, ega kihelkonna-, ega kreiskohtudes wahendamise asju mitte kirjade läbi aetama, waid nemad peawad nii lühidelt, kui wõimalik äratallitud saama. (Waata selle kogu II. jägu).

[Maafog. sead. 19. Künula-f. p. 1866. a. § 25. tähendus. (Üleüld. sead. kogu No. 43034). Kindral-kubernerist antud juhatus 18. Rooja-f. p. 1866. a. § 31].

904. Selle numbri juure on lisatud. Balti kubermangudes on adwokatidel luba, talupoegadele õikisfugu kirjasi walmistada, mis kohtudesse ja ammetnikudele ettepanna tulewad.

[1866. a. 11. Jaani-f. p. (Üleüld. sead. kogu No. 43385)].

910-913. Muudetud. Nende numbrides tähendud politsei-ammetisi toimetab nüüd: walla maade peal wallapolitsei ja mõisa maade peal mõisa-politsei. (Waata selle kogu II. jägu.)

[Maafog. sead. 19. Künula-f. p. 1866. a. §§ 16, 35. (Üleüld. sead. kogu No. 43034)].

940. Selle numbri juure on lisatud, et kirjaliku wahendamise kohta kreis-kohtude ees seefama tuleb tähele panna, mis 904. numbri juure lisatud on.

[1866. a. 11. Jaani-k. p. (Üleüld. sead. fogu No. 43385)].

940. Muudetud. Need talupojad, kes pärisõnise oma-tähendus. nikud on, ei pruugi mitte ise kohtusse tulla.

[1869. a. 30. Sehe-k. p. (Üleüld. sead. fogu No. 47152); waata Tal. rahw. sead. raam. § 900].

943. Selle numbri juure maksab seefama, mis 904. numbri juure lisatud on.

967. Muudetud. Kui sedawiisi awalik konkurs tõusnud, siis ei wõi muu kohus wõlaandjaid kofku kutsuda, kui see, kelle kohtukonnas wõlglase elu-ase on, ehk kus tema hingekirjas seisab ja oma hingemaksud maksab, ning ka ükspäinist niisugune kohus, kelle ette, konkursi wara järel arwates, see asi sünnib (§ 745 punkt 5). Aga konkursi kohtupidamise hakatus on ikka esite libelkonna kohtus, kui ka niisugune asi oma hinna poolest kreiskohtu ette sünnib (§ 784 ja 944).

[Kiiksraadi nõuheitmine 13. Märri-k. p. 1858. a. muudetud No. 967. (Üleüld. sead. fogu No. 32674)].

971. Muudetud. Need selle numbris seatud teadaandmised konkursi üle saawad ka siis ette pandud, kui talupoja seisusest wõlgnik pärisõnise omanik on.

[1869. a. 30. Sehe-k. p. (Üleüld. sead. fogu No. 47152)].

976-977. Muudetud. Need nende numbrides tähendud politseiammetiisi toimetab, kui wõlgniku wara walla maa peal, walla politsei, aga kui wõlgniku wara mõisa maa peal, mõisa politsei.

[Maafog. sead. 19. Künla-k. p. 1866. a §§ 16, 35. (Üleüld. sead. fogu No. 43034)].

986. Selle numbri 1. punkt on nenda muudetud: Igas kuulutuses talupoja maa ehk mõisa müümise üle tuleb teada anda, et maa ehk mõisa ostja wiibimata selle eest peab hoolt

Kandma, et see kaup kreposti kirja läbi kinnitud ja koht tema nime peale kirjutud saab.

[1869. a. 30. Sehe-k. p. (Üleüld. sead. kogu No. 47152)].

1008. Selle numbri punkt 6 on muudetud. Eestimise pärimiste jao alla loetakse: magasinõlad seatud maksudega, laenuudega ja kasudega viimase aasta kohta, ja walla laeka wõlad.

[Rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-k. p. 1866. a. (Üleüld. sead. kogu No. 43383)].

1043. Seletud. „Kaebataw“ asemel tuleb lugeda „kaebaja.“

[Kindral-kuberneeri kiri seaduse kohtule 7. Sehe-k. p. 1858. a.]

1046. Muudetud. Kui midagi ette juhtub, mis pärast selle isearanises kohtuseaduses kasi õpetust leida ei ole, siis saab Eestimaa üleüldise maa-seaduse ja muude Eestimaa kubermangus pruugitawa seaduste järel mõistetud.

[Senati kohtu kask 12. Talwe-k. p. 1864 a. (Üleüld. sead. kogu No. 41443) Balti kubermangude seaduse raamat 3. jägu, sissejuhatus XII].

1048. Kaswatajad wõiwad oma kaswatikusi, nii kawa kui nemad weel täiehealised ei ole, keelda kihlamast ja abielusse andmast; aga kasuwanemad wõiwad oma kasulastele, niisama kui libaliku lastele, ka kui nemad täiehealised saanud, seaduse põhja peal seda luba keelda.

[Seaduse kohtu nõuheitmine 1866. a., waata Eestimaa kubermangu seitung No. 25.]

1051. Muudetud. Sõnade asemel „peab kihlamine olema“ tuleb lugeda „wõib kihlamine olla.“

[Riiksradi nõuheitmine 25. Kooja-k. p. 1866. a. (Üleüld. sead. kogu No. 43778)].

1054. Selle numbri teine jägu on ära kautud, sest et päris põlwe enam ei ole.

[1861. a. a. 19. Kuuinla-k. p. (Üleüld. sead. kogu No. 36657)].

1063. Tuleb järeleisawal wiisil lugeda: Sureb embkumb abielurahwast, ilma et temal sest ehk endisest abielust lapsi järel

jäänud, siis saab järeljäänud lesknaene seda, mis tema majase kaasatoonud, mehe pärandusest kahewõrra tagasi; kõik muud wara pärivad mehe sugulased. Eapseta lesk mees pärrib naese pärandust naese sugulastega pooleks.

[Riikisraadi nõuheitmine 13. Märri-k. p. 1858. a., muudetud No. 1063. (Üleüld. sead. kogu No. 32674)].

1083. Euleb järel seisawal wiisil lugeda: Eapsepõliste waestelaste wõõrmündridel peab igakord üks meest pandama, ja kui tial wõimalik, niisugusid, kes lugeda ja kirjutada oskavad, liate, kui neid kohtu poolest seatakse.

[Riikisraadi nõuwtmine 13. Märri-k. p. 1858. a. muudetud No. 1083. (Üleüld. sead. kogu No. 32674)].

1084. Muudetud. Rihelkonna kohtul on õigus, kõikidele, kes tema all seisawad, wõõrmündriksi seada, elagu nemad kas walla, mõisa ehk kiriku-mõisade maade peal.

[Maafog. seadus 19. Kiuunla-k. p. 1866 a. §§ 16, 35. (Üleüld. sead. kogu No. 43034). 1869. a. 30. Lehe-k. p. (Üleüld. sead. kogu No. 47152)].

1097. Selle numbri seletuseks on seatud: Täiehealine ilma meheta naesterahwas ei wõi ilma nõumehe loata mingisugust kohtu-asja toimetada.

[Kindral-kuberneeri kiri 7. Lehe-k. p. 1858. a. Eestimaa seaduse kohtule].

1102. a) Selle numbri punkt 2. on nenda muudetud: (hoolekandja saab seatud) sandi majapidajale, s. o. niisuguse talukogukonna liikmele, kes: 2) mitte oma kroonu-maksusi ei maksa, ega mõisa wanema wastu kontrakti ei täida ega oma majapidamise eest hoolt ei kanna ja selle läbi wallale wõib koor-maks jääda.

b) Selle numbri wiimane jägu on nenda muudetud: pannakse koguduse politsei poolest kihelkonna kohtu kinnitamisega laitmata kogukonna-liige hoolekandjaks, kelle sõna sant majapidaja peab kuulma, kui ennast kohtu sundimise ja trahwi eest tahab hoida.

[Riigefõrgem kisk 4. Jaani-k. p. 1865. a. teu-orjuse-arakautamise pärast, Eestypõliste tallituste ministri poolest Kindral-kuberneerile teada antud 9. Jaani-k. p. 1865. a. — Maafog. seadus 19. Kiuunla-k. p. 1866. a. §§ 20, 37. (Üleüld. sead. kogu No. 43034)].

Punkt 2 ja wiimane jägu.

1109. Nenda muudetud: Kui keegi ühte asja leiab ja teada ei ole, kelle jägu see on, siis ei tohi leidja seda mitte salaja pidada, waid peab sest, kui asi walla maa peal leitud, wallapolitseile, kui asi mõisa maa peal leitud, mõisapolitseile teada andma. Kui leitud asi mitte üle 10 rubla ei maksa, siis lasseb, sedamööda, kus asi leitud on, mõisa- ehk wallapolitsei seda kolm korda kiriku juures kuulutada. On aga leitud asja hind suurem, siis annab mõisa- ehk wallapolitsei sest hakenrihtrile teadust.

[Maafog. seadus 19. Küninla-f. p. 1866. a. §§ 16, 35. (Üleüld. sead. fogu No. 43034)].

1118. Selle numbri seletuseks on seatud: Lunastamise raha ei ole mitte kahjutasumine waid trahw; kui seda mööda elajas mitme selle numbris tähendud maade peal käinud, siis saab trahw ifka ühewõrra wõetud.

[Seaduse kohtu nõuheitmine 4. Jaani-f. p. 1860. a.]

1122. Muudetud. Kahjutasumise arwamine ja nõudmine saab sest ajast, kui wallakohtud asutud on, siis kui kahju mitte üle 5 rubla suur ei ole ja kui kaebatawad endi seisust mööda nende all seisawad, walla kohtude poolt toimetud.

[Maafog. seadus 19. Küninla-f. p. 1866. a. § 25. tähendus. (Üleüld. sead. fogu No. 43034); wallakohtude seadus 18. Rooja-f. p. 1866 a. §§ 10, 11].

1134. Muudetud. Metsawargaid trahwitakse, kuida nende süü on, kas trahwi- ehk rahukohtunike seaduse järel.

[Rahukohtunike seadus § 154—168].

1155. Nenda muudetud: Kui kellegist mitu kohta, olgu päris- ehk päris-rentkohta järeljääwad, ja kui pärijade hulgas enam kui üks meesterahwas on, siis need kohad kõik ei jää mitte otsekohe ühe pärijale, waid pärijad meesterahwas jäotawad neid endi keskes nenda, kuida nemad lepiwad, ja tasuwad nendele, kes ilma kohata jääwad, ehk wäheha koha saawad, kui nende päranduse osa seaduse järel wälja teeb, nendasama ka pärija-naesterahwale, rahaga ehk muu liikuma waraga.

[Miksraadi nõuheitmine 24. Rooja-f. p. 1860. a. (Üleüld. sead. fogu No. 36239)].

- 1190.** **Muudetud.** Selle tähenduses nimetud Talurahva
Täendus. seaduse raamatu numbrid on 1865. aastast saadik mōnda
viisi muudetud, kōda selle kōgus iga muudetud numbri juu-
res tähendud on.
- 1191.** **Muudetud.** Nende numbrides tähendud mōisa-politsei
1192. digused ja kōhused saavad nūūd mōisa-maa peal mōisapolit-
seist ja walla maa peal wallapolitseist tādētud.
1194. [Maafog.-seadus 19. Kūūnla-f. p. 1866. a. §§ 19, 37. (Mleūld.
sead. fogu No. 43034)].
- 1196.** **Muudetud.** Selle numbris tähendud sūūde eest lan-
gewad sūūalused trahwi alla rahukōhtunikude seaduse § 115
jārel.
- 1200.** **Muudetud.** Nende numbrides nimetud sūūde ette
1201. saavad sūūalused, kōda asi ehk sūū on, kas trahwi ehk
rahukōhtunikude seaduse jārel trahwitud. (Waata rahukōh-
tunikude seadus §§ 28, 33, 37.
- 1203.** **Rendawiisi muudetud:** Talupojad ei tohi mitte omast
peast ehk seaduse wastu õues, kōrtsides ega talumajades endid
hulgakesi kokkukoguda ja ei tohi mōisa- ehk walla-politsei,
sedamōōda, kus see ettejuhtub, seda mitte sallida. Kui seal
juures kōra ehk riid tōuseb, siis langewad tūlitōstjad trahwi-
ehk rahukōhtunikude-seaduse jārel trahwi alla ehk saawad,
kui sūū suurem, maapolitsei mōistmise alla pandud.
[Maafog.-seadus 19. Kūūnla-f. p. 1866. a. §§ 16, 24, 25. Tā-
hendus 35. (Mleūld.-sead.-fogu No. 43034); Trahwi-seaduse raamat
§ 288 j. m.; Rahukōhtunikude-seadus § 38 j. m.]
- 1205.** Selle numbri wiimane jāgu on nenda muudetud:
„on aga sūū nii suur, et walla-politsei trahwi peale mōista
ei wōi (Maafog.-seadus 19. Kūūnla-f. p. 1866. a. § 24)
siis saab sūūalune walla kōhtu, ehk kōda asi ehk sūū on,
maapolitsei alla āratrahwimiseks antud. Wallakōhtul on
digus jārelseisawaid trahwisi mōista: raha-trahwi 6 rublani,
ihu-nuhtlust 30 hoobini ja wangi 3 pāāwani.“
[Õstsee-komitee nõuheitmine 12. Kūūnla-f. p. 1865 a. (Mleūld.-sead.
fogu No. 41803); Maafog.-sead. 19. Kūūnla f. p. 1866. a. §§ 24, 25.
Tāendus. (Mleūld.-sead.-fogu No. 43034); Kındral-kuberneerist antud
juhatus 18. Kooja-f. p. 1866. a. § 15.]

1206. } Nenda muudetud, et wilja-trahwimaks ärafaotud on
 1207. } ja selle asemel rahatrahwid peale pandud saawad; nimelt
 on walla kohtudel õigus trahwi mõista 6 rublani ja kreis-
 politseil 12 rublani.

[1865. a. 12. Künla-l. p. (Üleüld.-sead.-kogu No. 41803); Maatog.-seadus 19. Künla-l. p. 1866. a. § 25. Täendus. (Üleüld.-sead.-kogu No. 43034); Kindral-kubernerist antud juhatus 18. Nooja-l. p. 1866. a. § 15.]

1208. } Nenda muudetud, et 1) selle üle, kes nende numbrides
 tähendud wiisil seaduse wastu efsinud, seda mõõda, kuida
 asi on, kas trahwi seaduse ehk rahukohtunikude seaduse järel
 1209. } mõistetud saab, ja 2) 1209 numbris ettekirjutud seadus, mis
 järel kogukonna liikmed, kes passi peal wallast wäljas elawad,
 passi aja lõpul ise peawad oma walda tulema, nüüd ära-
 faotud on.

[Trahwi sead.-raam. §§ 528, 958 lisa j. m.; Rahukohtunikude seadus § 61; Passi seadus 9. Geina-l. p. 1863. a. § 8. (Üleüld.-sead.-kogu No. 39849)].

1210. Muudetud selle läbi, et nekruudiks wäljapanemine
 sdeawäekohuse seaduse läbi 1. Märri-l. p. 1874. a. ärafaotud on.

1211. Nenda muudetud: Sga kogukonna liige, kes wõerast
 inimest oma majasse wõtab, peab seft, kui tema walla maa
 peal elab, walla-politseile, kui tema mõisa maa peal elab,
 mõisapolitseile 24 tunni ajal teada andma, kes selle üle mitte
 hiljem kui 3 pääwa ajal, inimese paberid kaasa saates haken-
 rihtreile teadust annab.

[Maatog.-seadus 19. Künla-l. p. 1866. a. § 16, 35. (Üleüld. sead.-kogu No. 43034).]

1212. } Kes nende numbrides tähendud wiisil seaduse wastu
 1213. } efsiwad, saawad rahukohtunikude seaduse §§ 35 ja 61 järel
 1216. } trahwitud.

1224. Muudetud. Selle numbris seatud trahwid wõera
 elumajasse wägise tungimise pärast wõiwad walla kohtude,
 ehk sedamõõda kuida asi on, kreis-politseil läbi sel wiisil, kuida
 selle lisa seaduse numbrides 690 ja 1205 ülespandud, mõis-
 tetud saada. (Waata nende numbrides ülespandud seadused.)

1226. Muudetud. Selle numbris ülespandud juhatus O, mis Tohtri-seaduse §§ 526 ja 527 (1842. aastast) juure pandud lisas seisab, on ära kautud ja 1857 aastast välja antud Riigiseaduse-kogus mahajäänud. Mendel, kes surma minestuses on, tuleb nüüd selle iseäranise juhatus järel, mis feestpidiste tallituste ministeriumist antud ja kuulatud on, abi anda, nenda kuda seda Tohtri-seaduse § 908 (1857. a.) ettekirjutab.

1229. Muudetud. Kes selle numbris tähendud seaduse wasta ekfib, saab trahwitud rahukohtunikude seaduse § 120 järel.

1230. Muudetud. Kes selle numbris tähendud seaduse wasta ekfib, saab trahwitud rahukohtunikude seaduse § 121 järel.

1232-1236. Muudetud. Kes nende numbrides tähendud seaduse wasta ekfib, saab trahwitud rahukohtunikude seaduse §§ 29, 115, 122, 123, 139—141 järel.

1238. Muudetud. Wähemade süüde pärast määrab talupoegadele, freispolitsei arwamata, ükspäinis walla-kohus trahwi, kes, niisama kui ka freispolitsei, neid trahwisi seatud piiredes wõib mõista. (Waata 690 ja 1205 numbride lisa-seadus). Walla-politseil aga on õigus rahatrahwi 1 rublani ja wangi 2 pääwani mõista ja nimelt nendele, kes politsei käskest kuulda ei wõtta.

[Maafog.-seadus 19. Künla-k. p. 1866. a. § 24. (Üleüld. sead.-fogu No. 43034)].

1239. Nenda wiisi muudetud: Kes wälja pealt warastab, langeb trahwi alla trahwi-seaduse järel.

[Lisa-seadused 23. Käri-k. p. 1859. a. muudetud § 1239. (Üleüld. sead.-fogu No. 34081 a 1862. a.)].

1240. Muudetud. Kes selle numbris tähendud seaduse wastu ekfib, saab seda mööda kuda süü on, trahwi-seaduse ehk rahukohtunikude-seaduse järel trahwitud. (Rahukohtunikude-seadus §§ 15, 16 ja tähendus 169—172 lisa juures.)

- 1242.** Selle numbri viimane jägu on muudetud, sest et seal nimetud ihunuhtlus wallakohtudest ja maapolitseist mitte üle nende piirede, mis 690 ja 1205 numbride lisa tähendud, ei wõi mõistetud saada.
- 1243.** Muudetud. Kes selle numbris tähendud seaduse wastu eksib, langeb rahukohtunikude-seaduse § 179 ja tähenduse (lisa) järel trahwi alla.
- 1244-1246.** Muudetud. Wallapolitseil ei ole nüüd digust talupoegadele süüde pärast (arwamata, kui nemad politsei käsuse kuulda ei wõta) trahwi mõista. (Waata Maakog.-seadus 19. Künla-l. p. 1866 a. § 24). See digus on wallakohtule ja kreispolitseile antud nende piiredes, mis ülemal nimetud 690 ja 1205 numbride lisa-seaduses tähendud.
- 1247.** Selle numbri 2. punkt on nendawiisi muudetud: Kui keegi teisele midagi selle kaubaga laenab, et laenuwõtja paremat asja ehk rohkemast tagasi andma peab, siis saab tema liia-kasuwõtjaks arwatud, ja langeb trahwi alla trahwi-seaduse järel, ja kõik niisugused kaubad on iseenesest tühjad. Wallapolitsei peab oma ammeti poolest iga nõuga, mis seadust mõõda lubatud on, püüdma liia-kasuwõtjaid keelada, walla rahwa oma ja wara omale kiskumast.
- [Riikiraadi nõuheitmine 13. Märil-l. p. 1858. a. muudetud No 1247 punkt 2. (Üleüld. sead.-fogu No 32674)].
- 1248.** Muudetud. Waata 1244 ja 1246 numbride lisa-seadus.
- 1252.** Muudetud. Kes selle numbris tähendud seaduse wastu eksib, langeb sedamööda, kuida asi ehk süü on, trahwi-seaduse ehk rahukohtunikude-seaduse järel trahwi alla. (Waata rahukohtunikude seadus §§ 169, 170 punkt 7).
- 1253.** Muudetud. Kes selle numbris tähendud seaduse wastu eksib, langeb trahwi alla rahukohtunikude-seaduse §§ 88—98 järel.
- 1254-1255.** Muudetud. Nende numbrides tähendud wilja trahwi-maksud ei saa nüüd mitte mõistetud, waid saawad otsekohe

raha trahwid peale pandud. (Waata ülemal tähendud 1206. ja 1207 numbride lisa).

1258-1259. Muudetud. Kes nende numbrides tähendud seaduste wastu eksib, saab sedamööda, kuda asi on, trahwi-seaduse ehk rahukohtunikude-seaduse järel trahwitud. (Trahwi-seadus §§ 940, 1533, 1539; Rahukohtunikude-seadus §§ 130—138.)

1261. Muudetud. Kes selle numbris tähendud seaduse wastu eksib, langeb trahwi alla rahukohtunikude seaduse § 42 järel.

1262. Muudetud. Kes selle numbris tähendud seaduse wastu eksib, langeb trahwi alla rahukohtunikude seaduse § 24 ja 38 järel. (Waata Talurahwa seaduse raamat § 1046. Baltikubermangude seaduse raamat 3. jägu § 3444.)

1263. Muudetud. Selle numbris tähendud wilja trahwi-maks on arakautud. (Waata ülemal tähendud 1254 ja 1255 numbride lisa).

1265. Muudetud. Kes selle numbris tähendud seaduse wastu eksib, langeb sedamööda, kuda asi on, trahwi-seaduse ehk rahukohtunikude seaduse järel trahwi alla. (Trahwi-seadus §§ 998—1000; Rahukohtunikude seadus §§ 43, 44.)

1266. Muudetud. Kes selle numbris tähendud seaduse wastu eksib, langeb trahwi alla rahukohtunikude seaduse § 41 järel.

1267. Kohtud, kes talupoegadele süüde pärast trahwi mõistawad ja seatud piiredes raskemat ehk kergemat trahwi määravad, on nüüd wallakohus ja kreispolitsei. (Waata ülemal tähendud 690 ja 1205 numbride lisa).

1268. Muudetud. Mõisapolitseil ei ole nüüd koguni õigust trahwida; kui aga wallapolitseil leiab, et tehtud süü pärast suuremat trahwi tuleb mõista, kui tema mõimus ulatab, siis annab tema süüalust kreispolitsei alla. Kreispolitsei aga mõistab sedamööda, kuda selle Talurahwa seaduse 1268 numbris ettekirjutud on. (Waata ülemal tähendud 1205, 1244, 1246, 1248 ja 1267 numbride lisa.)

1269. Muudetud. Shunuhkluse alla ei wõi panna:

a) kõiki naesterahwast (selle numbri 2—4 punktide asemel); b) neid talupoegi, kes igasugu walla ammetides seisawad (selle numbri 6. punkti asemel); c) neid, kes kreis- ehk kõrgema koolidest läbikäinud; d) taluperede omanikusi ja rentnikusi; (selle numbri 1, 5 ja 7 punktid ja tähendus jääwad muutmata).

[1865. a. 4. Jaani-k. p. (Üleüld. sead.-kogu No. 42162); Maa-fog.-seadus 19. Rüünla-k. p. 1866. a. § 25 tähendus. (Üleüld. sead.-kogu No. 43034); Kindral-kubernerist antud juhatus 18. Nooja-k. p. 1866. a. § 15, tähendus 2; 1862. a. 2. Heina-k. p. (Üleüld. sead.-kogu No. 38430) ja 1865. a. 12. Rüünla-k. p. (Üleüld. sead.-kogu No. 41803)].

1271. Muudetud. Waata ülemal tähendud 1268 numbri lisa.

1274. Muudetud. Selle numbris tähendud wiljaträhw on ära kautud. (Waata ülemal tähendud 1206 ja 1207 numbride lisa). Üks pääw wangis pidamine arwatakse 10 witsahoobi ja üks witsahoop 20 kop. aruliseks.

[Kõigefõrgemalt kinnitud Dstsee-komite nõuheitmine 12. Rüünla-k. p. 1865. a. (No. 41803)].

1275-1278. Nende numbride asemel maksab nüüd Gestimaa luteruse usu maarahwa koolide ja kooliõpetajade seminaaride seadus.

[1875. a. 25. Jüri-k. p. (Seaduse-kogu No. 500)].

1279. Muudetud. Mõisnikud ehitawad ja peawad mõlemad koolmeistri-seminaarid oma kuluga üles ja maksawad ka kooliõpetajatele ja kooli teenriatele palka.

[Kõigefõrgemalt 25. Jüri-k. p. 1875. a. kinnitud käsud (Seaduse-kogu No. 500)].

1280-1282. Nende numbride asemel maksab nüüd Gestimaa luteruse-usu maarahwa koolide ja koolmeistride seminaaride seadus. (Waata selle kogu II. järgu).

[Kõigefõrgemalt 25. Jüri-k. p. 1875. a. antud käsud (Seaduse-kogu No. 500)].

1284. Muudetud. Gest et 1876. a. Kindral-kuberneeri ammet on ära kautud, seisab nüüd Gestimaa seaduse-kohus seestpidiste tallituste ministri all.

[Seestpidiste tallituste ministri teadaandmine Gestimaa kuberneerile 29. Jaastu-k. p. 1876. a. No. 709].

1285. Muudetud. Seaduse-kohtu peawanem on kuberneer ja liikmed: mõisnikude peawanem, üks kubermangu-kohtu wanem, kroonu mõisade walitsuse wanem, kes aga üksi siis osa wõtab, kui asi ette tuleb, mis kroonu talupoegadesse puutub, ja 2 mõisnikude seast walitud liiget.

[Lisa-seadus 23. Märri-k. p. 1859. a. muudetud No. 1285. (Üle-üld. sead.-kogu 1862. a. No. 34081 a)].

1286. Muudetud. Kui kuberneeril ei ole wõimalik seaduse-kohtusse tulla, siis astub mõisnikude peawanem tema asemele.

[Lisa-seadus 23. Märri-k. p. 1859. a. muudetud No. 1286. (Üle-üld. sead.-kogu 1862. a. No. 34081 a)].

1289. Muudetud. Sekretär saab mõisnikude poolt, aga muud kantselei-ammetnikud kohtupeawanema poolt seatud. Kohtukantselei saab Salurahwa seaduse-raamatu juure pandud palga-arulehe järel ülespeetud. (Waata lisa N).

[Lisa-seadus 23. Märri-k. p. 1859. a., muudetud No. 1289. (Üle-üld. sead.-kogu No. 34081 a)].

1293. Muudetud selle läbi, et Balti-kindral-kuberneeri ammet on ära kautud.

[25. Märri-k. p. 1876. a. Senati-kohtu käsk No. 154].

1294. Nenda muudetud: Kui seaduse-kohus suurema hulga nõu mõõda midagi mõistnud, mis kohtu peawanema nõuga mitte ühte ei sünni, siis temal on õigus keelata, seda kohtu-mõistmist täitmast. Tema paneb seda asja ja oma õigeks-aruamist seestpidiste tallituste ministrile ette, kellele ka mõisnikude peawanem oma seletused selle asjas saadab, ja kelle hooleks antud on, asjale otsust teha ehk seda weel ükskord lasta seletada, — nenda kuidagi ülewal nimetud seaduseraamatu number õpetab.

[Lisa-seadus 23. Märri-k. p. muudetud No. 1294. (Üle-üld. sead.-kogu 1862. a. No. 34081 a). Senati kohtu Ukas 25. Märri-k. p. 1876. a. No. 154; Seestpidiste tallituste ministri kiri Gestimaa kuberneerile 29. Jaastu-k. p. 1876. a. No. 709. (Seaduse kogu No. 427)].

1295. Muudetud selle läbi, et Balti Kindral-kuberneeri ameti ära kaotatud on.

[25. Märri-k. p. 1876. a. Senati-kohtu-utaks No. 154].

1298. Muudetud. Seaduse kohtu mõistmised jäävad aga siis kindlaks, kui peale kohtuwanema kõigewähemast kolm liiget kohtus mõistmas olnud. 1293—1295 numbrides tähendud asjades peawad kõik kohtu liikmed kous olema.

[Riisa-seadus 23. Märri-k. p. 1859. a. muudetud No. 1298. (Üle-ülb. sead.-kogu 1862. a. No. 34081 a)].

1312. Nenda muudetud: Mõisnikude poolt saab põllu asja edendamise komisjion asutud.

[Riisa-seadus 23. Märri-k. p. 1859. a. muudetud No. 1312. (Üle-ülb. sead.-kogu 1862. a. No. 34081 a)].

1313. Nenda muudetud: Selle komisjionis on: mõisnikude wanem kui peamees ja 4 mõisnikude poolt walitud liiget.

[Riisa-seadus 23. Märri-k. p. 1859. a. muudetud No. 1313. (Üle-ülb. sead.-kogu 1862. a. No. 34081 a)].

Muudetud lisa-seadused
Talurahwa seaduse raamatu 5. Heina-k. p.
1856. a. juure Rootsi
talurahwa kohta.

A.

322 juure. Selle numbri lisa-seaduse II. jäu asemel maksab nüüd maakog.-seadus 19. Kүүnla-k. p. 1866. a. § 20.

[Maakog.-seadus 19. Kүүnla-k. p. 1866. a. § 20 (Üle-ülb. sead.-kogu No. 43034)].

337 juure. Selle numbri lisa-seaduse asemel maksab nüüd passi-ja ümberkirjutuse seadus 9. Heina-k. p. 1863. a. (Waata ülemal tähendud lisa 334—341 numbride juure).

[1863. a. 9. Heina-k. p. (Üle-ülb. sead.-kogu No. 39849) II §§ 9—17].

772 juure. Selle numbri lisa asemel maksab nüüd järgmine seadus: Iga rootsi talupoegade wald Noarootsi ja Wormse kihelkonnas walib nende oma liikmede seast, kes seaduse järel freiskohtu kõrwameheks wõiwad jääda, igauks ühe mehe, ja

nendest saavad 2 kõrwameest Lääne kreiskohutusse walitud sellkombel, kuida Talurahwa seaduse 773. number õpetab.

[Riikraadi nõuõtmine 8. Sehe-f. p. 1861. a. (Üleüld. sead.-kogu No. 36989)].

D.

Talurahwa seaduse
§ 9—201 asemel rootsti
rahwa kohta kinnitud
seaduseb.

§14. ptt. 2. Selle numbri teise punktis nimetud talurahwa seaduse raamatu § 316 on muudetud ja seletud Senati kohtu iseäranise otsuse läbi, mis ülemal § 316—319 juure pandud lisa tähendud on.

[Senati kohtu läst 21. Jüri-f. p. 1875. a. No. 15955].

1856. a. talurahwa
seaduse raamatu lisad.

B. D. Need lisad on ära kautud.

[Lifa-seadus 23. Märri-f. p. 1859. a. (Üleüld. sead.-kogu 1862. a. No. 34081 a)].

E. See lisa on ära kautud.

[Kõigekõrgem läst 4. Jaani-f. p. 1865. a., Seestpidiste tallituste ministri poolt Kindral-kubernerile teada antud; kubermangu-seitung No. 25 1868. a.]

G—O. Lisad G, H, I, K, L, M, N, O on ära kautud.

[Maafog.-seadus 19. Kiiinla-f. p. 1866. a. (Üleüld. sead.-kogu No. 43034); Rahwa heaks ja kasuks antud seadus 11. Jaani-f. p. 1866. a. (Üleüld. sead.-kogu No. 43383)].

R. See lisa on ära kautud.

[Baata 1226. numbri lisa-seadus].

S. See lisa on ära kautud.

[Lifa-seadus 23. Märri-f. p. 1859. a. (Üleüld. sead.-kogu 1862. a. No. 34081 a)].

